

UZASADNIENIE

(...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w P. w dniu 4 listopada 2021 r., znak (...). (...)1.658.2021, orzekł o niezaliczeniu J. C. do stopnia niepełnosprawności. Organ wskazał, że nie wymaga ona konieczności okresowej lub stałej opieki, a jej schorzenia nie utrudniają podjęcia zatrudnienia i poruszania się w środowisku.

Rozpoznając odwołanie J. C. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S., orzeczeniem z dnia 4 stycznia 2022 r., znak ON. (...)1.1917.2021.EH, uchylił w całości zaskarżone orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydane przez (...) do Spraw Orzekania

o Niepełnosprawności w P. z dnia 4 listopada 2021 r., nr (...). (...)1.658.2021, zaliczając J. W.-C. do lekkiego stopnia niepełnosprawności do dnia 30 listopada 2023 r., z symbolem przyczyny niepełnosprawności 05-R, ustalając, że J. C. ma naruszoną sprawność organizmu, której skutki powodują istotne ograniczenia w możliwości funkcjonowania na poziomie uważanym za typowy dla osoby z pełną sprawnością, a również, że jest ona zdolna do pracy na otwartym rynku pracy, po uwzględnieniu psychofizycznych ograniczeń dotyczących czynności dźwigania i długotrwałego zaangażowania kończyn górnych. Organ uznał, że nie wymaga ona konieczności zaopatrzenia w środki ułatwiające funkcjonowanie oraz korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, a także, że nie jest ona osobą zależną od otoczenia, nie wymaga zapewnienia częściowej pomocy innych osób w celu wyrównania szans i uczestnictwa w różnych sferach życia oraz że nie jest niezdolna do pracy lub zdolna do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej.

Od wyżej wymienionej decyzji odwołała się J. C., domagając się przyznania wyższego niż lekki stopnia niepełnosprawności na okres dłuższy niż rok. Podała, że jej niepełnosprawność w postaci okołoporodowego uszkodzenia splotu barkowego lewego istnieje od urodzenia, a ruchomość ręki się pogorszyła ze względu na spłaszczenie stawu, ma charakter długotrwały i nie rokuje poprawy. Podniosła, że nie utraciła zdolności do pracy, ale wymaga przystosowania w środowisku pracy, natomiast wszelkie czynności wymagające użycia obu rąk powyżej klatki piersiowej są dla niej niewykonalne, a orzeczenie

o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności było jej atutem na rynku pracy. Odwołująca się nie uznaje siebie za osobę całkowicie zależną od otoczenia, ale uważa, że w codziennych czynnościach potrzebuje pomocy innych osób celem zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, takich jak czesanie włosów, wieszanie prania, mycie okien, wieszanie firan oraz innych prac w gospodarstwie domowym, które wymagają podniesienia ręki do góry. Ponadto J. C. podniosła, że celem uatrakcyjnienia swojej osoby na rynku pracy,

z uwagi na posiadany wcześniej umiarkowany stopień niepełnosprawności, rozpoczęła naukę na uczelni wyższej ze wsparciem (...)u. W związku ze zmianą orzeczenia ta pomoc została jej wstrzymana. Odwołująca się stwierdziła, że krzywdzące jest wydawanie orzeczenia na rok osobie, której stan zdrowia nie zmienił się od 35 lat.

Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. wniósł o oddalenie odwołania w całości wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. C., urodzona (...), ma wykształcenie średnie branżowe w zawodzie technika administracji. Obecnie jest aktywna zawodowo jako specjalista do spraw organizacji szkoleń. W ocenie zawodowej dla potrzeb postępowania o ustalenie stopnia niepełnosprawności sporządzonym przez skład orzekający Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 4 stycznia 2022 r. została uznana za zdolną do pracy niewymagającej dobrej sprawności obu ramion, a jako zalecany rodzaj miejsca pracy został wskazany otwarty rynek pracy z ograniczeniami wynikającymi z psychofizycznych możliwości.

Dowód : ocena zawodowa dokonana dla potrzeb postępowania o ustalenie stopnia niepełnosprawności – k. 95 akt organu.

Od 26 kwietnia 2007 r. orzekano o niepełnosprawności biorąc pod uwagę rozpoznane u niej upośledzenie narządu ruchu.

Dowód: orzeczenia o stopniu niepełnosprawności: z dnia 26 kwietnia 2007 r. – k. 10 akt organu, z dnia 22 lipca 2010 r. – k. 21 akt organu, z dnia 19 maja 2015 r. – k. 32 akt organu, z dnia 6 października 2020 r. – k. 56 akt organu.

J. C. uskarża się na dolegliwości bólowe i ograniczenie ruchomości lewej kończyny górnej w wyniku uszkodzenia splotu barkowego lewego od czasu narodzin. Nie była rehabilitowana od dzieciństwa, a także nie były wykonywane zabiegi operacyjne dotyczące lewej kończyny górnej. Zgłasza również inne schorzenia somatyczne w postaci otyłości, astygmatyzmu krótkowzrocznego, choroby H., negując równocześnie zachorowanie na cukrzycę, padaczkę oraz nadciśnienie tętnicze.

Dowód : łączna opinia biegłych: z zakresu ortopedii – A. K. i z zakresu neurologii balneoklimatologii i medycyny fizykalnej – B. M. – k. 33-40.

Podczas badań J. C. ujawniły się w zapisach emg stare i nieaktywne zmiany neurogenne, z największym deficytem unerwienia w mięśniu naramiennym związane z nerwem pachowym. Parametry neurograficzne oceniono jako mieszczące się w normie. Wynik badania przemawia za przebyłym częściowym uszkodzeniem splotu ramiennego lewego w części górnej i dolnej. Istotne klinicznie uszkodzenie dominuje w zakresie nerwu pachowego, gdzie dochodzi do zaburzeń funkcji odwodzenia ramienia i dolegliwości bólowych. Kończyna przestaje prawidłowo funkcjonować, ograniczenie ruchomości nasila się, co powoduje ograniczenia związane z czynnościami życia codziennego i skutkuje koniecznością udzielania jej pomocy w pełnieniu ról społecznych. U J. C. rozpoznaje się okołoporodowe uszkodzenie splotu barkowego lewego nabytego podczas narodzin. Posiada ono charakter nieodwracalny i utrwalony powodując umiarkowany stopień niepełnosprawności trwającej od urodzenia.

Dowód : dokumentacja medyczna zgromadzona w aktach rentowych organu składana wraz z wnioskami o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności – nienumerowane karty, zaświadczenie lekarskie – k. 21, łączna opinia biegłych: z zakresu ortopedii – A. K. i z zakresu neurologii balneoklimatologii i medycyny fizykalnej – B. M. – k. 33-40.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się uzasadnione. Analiza zebranego materiału dowodowego dała bowiem podstawy do uznania za błędną oceny stopnia niepełnosprawności odwołującej się dokonanej w zaskarżonym orzeczeniu.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (jednolity tekst – Dz. U. 2021 r., poz. 573) rozróżnić można trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. (art. 4 ust. 1 ustawy). Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (art. 4 ust. 2 ustawy). Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub techniczne. (art. 4 ust. 3 ustawy).

Standardy w zakresie kwalifikowania do poszczególnych stopni niepełnosprawności, uregulowane zostały w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. (jednolity tekst – Dz.U. z 2021 r., poz. 857). I tak zgodnie z rozporządzeniem: niezdolność do pracy oznacza całkowitą niezdolność do pracy zarobkowej z powodu fizycznego, psychicznego lub umysłowego naruszenia sprawności organizmu (§ 29 ust. 1 pkt 1), konieczność sprawowania opieki - całkowitą zależność od otoczenia polegającą na pielęgnacji w zakresie higieny osobistej i karmienia lub w wykonywaniu czynności samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz ułatwiania kontaktów ze środowiskiem (§ 29 ust. 1 pkt 2), konieczność udzielania pomocy, w tym pomocy w pełnieniu ról społecznych – zależność od otoczenia wymagającą wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych (§ 29 ust. 1 pkt 3), czasowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – konieczność udzielania pomocy, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 w okresach wynikających ze stanu zdrowia (§ 30 ust. 1 pkt 1), a częściowa pomoc w pełnieniu ról społecznych – wystąpienie co najmniej jednej okoliczności, o której mowa w § 29 ust. 1 pkt 3 (§ 30 ust. 1 pkt 2), istotne obniżenie do wykonywania pracy – naruszoną sprawność organizmu powodującą ograniczenia w wykonywaniu pracy zarobkowej znacznie obniżające wydajność pracy na danym stanowisku w porównaniu do wydajności, jaką wykazują osoby o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną (§ 31 ust. 1 pkt 1), ograniczenia w pełnieniu ról społecznych – trudności doświadczane przez osobę zainteresowaną w relacjach z otoczeniem i środowiskiem według przyjętych norm społecznych, jako skutek naruszonej sprawności organizmu (§ 31 ust. 1 pkt 2), zaś możliwość kompensacji ograniczeń – wyrównywanie dysfunkcji organizmu spowodowanej utratą lub chorobą narządu odpowiednio przez przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (§ 31 ust. 2 rozporządzenia).

W rozpoznawanej sprawie niespornym było, iż wnosząca odwołanie jest osobą niepełnosprawną. Spornym natomiast pozostawał stopień jej niepełnosprawności. J. C. kwestionowała bowiem zaliczenie ją przez Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. do lekkiego stopnia niepełnosprawności, wskazując, że jej stan zdrowia skutkuje stopniem wyższym niż lekki oraz na stałe.

Spostrzeżeń organu co do oceny sprawności odwołującej nie potwierdzili powołani przez Sąd biegli sądowi specjalności odpowiedniej do schorzenia występującego u J. C., to jest z zakresu ortopedii, neurologii, balneoklimatologii i medycyny fizykalnej. W opinii sądowno-lekarskiej biegli, po przeprowadzeniu badania odwołującej się, zebraniu wywiadu i analizie dokumentacji medycznej dostępnej w aktach sprawy stwierdzili, że rozpoznane u odwołującej się schorzenie powoduje wyższy niż lekki stopień niepełnosprawności.

Z opinii biegłych sądowych ortopedy A. K. i neurologii, balneoklimatologii i medycyny fizykalnej B. M. wynika bowiem, iż schorzenie odwołującej czyni ją niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym.

Opinia tychże biegłych wydana została po badaniu przedmiotowym J. C., analizie dostępnej dokumentacji medycznej dotyczącej stanu jej zdrowia oraz przeprowadzonym wywiadzie. Biegli opisali stan zdrowia odwołującej się istniejący w dacie sporządzenia opinii, postawili rozpoznania korespondujące z odnotowanymi w dokumentacji medycznej badanej. Biegli ortopeda i neurolog wyczerpująco wyjaśnili dlaczego znajdują podstawy do orzeczenia u niej umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na stałe. Biegli niepełnosprawności odwołującej upatrywali w okołoporodowym uszkodzeniu splotu barkowego lewego od urodzenia, posiadającym nieodwracalny charakter. Schorzenie to powoduje zaburzenia funkcji odwodzenia ramienia i dolegliwości bólowe, a ograniczenie to się nasila. Odwołująca jest ze względu na nie ograniczona w czynnościach dnia codziennego. Naruszona sprawność Odwołującej wymaga częściowej i okresowej pomocy osób drugich w celu pełnienia ról społecznych.

Z tak sformułowanymi wnioskami zawartymi w opinii biegłych nie zgodził się Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, zarzucając rażące naruszenie przepisu art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz § 30 rozporządzenia Ministra

Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, a nadto, że jest sprzeczny wewnętrznie.

Zdaniem Zespołu aktualne objawy wynikające z badania biegłych sądowych nie wskazują na występowania u Pani J. C. zaburzeń stanowiących podstawę do przyznania umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z powodu schorzeń oznaczonych symbolem 05-R. Nie kwestionował przy tym stwierdzenia, iż stan zdrowia powódki powoduje niepełnosprawność lekkiego stopnia z uwagi na naruszoną sprawność organizmu, powodującą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, jednak, zdaniem organu, nie wymaga ona konieczności zapewnienia pomocy, gdyż - mimo dolegliwości bólowych barku ograniczonej ruchomości kończyny górnej lewej - nie jest zależna od otoczenia w sposób wymagający wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, pełnieniu ról społecznych. W ocenie Zespołu biegli sądowi nie wskazali w swoich opiniach obszarów funkcjonowania powódki, w których byłaby ona uzależniona od pomocy osób innych, lecz przeciwnie - podkreślili, że ubiera się ona samodzielnie, bez pomocy osób innych, nie jest zaopatrzona w ortozy ani pieluchomajtki, nie wymaga wsparcia w wykonywaniu czynności samoobsługowych, poruszaniu się i leczeniu a także pomocy innych w prowadzeniu gospodarstwa domowego, pełnieniu ról społecznych. Zdaniem organu istotny stopień obniżenia funkcji ruchowej jednej ręki, w dodatku ręki nie dominującej stanowi minimalną przesłankę uznania niepełnosprawności. W odpowiedzi na opinię podkreślono, że zaliczenie do stopnia lekkiego uzasadnia uszkodzenie narządu ruchu powodujące pewne ograniczenia w życiu społeczno-zawodowym, pozwalające jednakże na utrzymanie samodzielności w życiu codziennym, natomiast przesłanką zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności jest znaczne uszkodzenie narządu ruchu wymagające poważnego dostosowania codziennych warunków życia, z ograniczeniem do miejsca zamieszkania i najbliższego otoczenia, przy zachowaniu autonomii w zakresie podstawowych czynności codziennych, takich jak: toaleta, ubieranie się, spożywanie posiłków. Organ w swoim stanowisku podnosi, że orzekana nie wymaga obecnie konieczności zapewnienia czasowej lub częściowej pomocy innych osób, w tym w celu pełnienia ról społecznych, co zdaniem organu zostało potwierdzone przez biegłych sądowych. Zespół zarzucił również biegłym uznanie konieczności zatrudnienia na przystosowanym stanowisku pracy bez uzasadnienia swojej kwalifikacji. Organ wskazał na błędną subsumpcję stanu zdrowia orzekanej na ustalony przez biegłych stopień niepełnosprawności, niewłaściwą interpretację przepisów obowiązującego prawa oraz oparcie konkluzji opinii na błędnych przesłankach oraz wniósł o niedopuszczenie niniejszej opinii jako nielogicznej, niespójnej, niekompletnej i niepoprawnej metodologicznie.

W odpowiedzi na zarzuty stawiane opinii, biegli A. K. i E. M. podtrzymali swoje stanowisko zawarte w sporządzonej przez nich opinii głównej poprzez sporządzenie opinii uzupełniającej w dniu 1 lutego 2023 r. (k. 62).

Jak wskazywano powyżej o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności decydują dwie przesłanki. Mianowicie, niepełnosprawność ta może wynikać z niezdolności do pracy albo zdolności do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej, konieczności czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych bądź też obu tych przesłanek łącznie. W niniejszej sprawie pod rozważę Sądu został poddany przypadek, w którym zasadne było orzeczenie niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym z uwagi na konieczność udzielenia odwołującej się czasowej albo częściowej pomocy w celu pełnienia ról społecznych. Rozpoznane u odwołującej się schorzenie w sposób niezaprzeczalny wpływa na możliwość wypełniania przez nią ról społecznych jako elementu uczestnictwa w życiu społecznym. Mając na względzie § 29 cytowanego powyższej rozporządzenia, który stanowi, że konieczność udzielania pomocy, w tym również w pełnieniu ról społecznych oznacza zależność osoby od otoczenia, polegającą na udzieleniu wsparcia w czynnościach samoobsługowych, w prowadzeniu gospodarstwa domowego, współdziałania w procesie leczenia, rehabilitacji, edukacji oraz w pełnieniu ról społecznych właściwych dla każdego człowieka, zależnych od wieku, płci, czynników społecznych i kulturowych, należy wskazać, że częściowo odzwierciedla on zakres pomocy niezbędnej odwołującej się.

Sąd stoi na stanowisku, że rozpoznane schorzenie utrudnia funkcjonowanie odwołującej się w wielu aspektach życia codziennego i z tego względu wymaga ona wsparcia. Przy czym trzeba zaznaczyć, że w dalszym ciągu będzie to pomoc przy pełnieniu ról społecznych. Nie ulega wątpliwości, że odwołująca się jest samodzielną w zakresie samodzielnego spożywania posiłków czy ubierania się. Zakres pomocy właściwy osobie z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym określony jest zatem powyżej wskazanymi ramami wynikającymi wprost

z przepisów prawa. Należy pamiętać, że zasadniczo różni się on od wsparcia przysługującego osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności, gdzie owa pomoc sprowadza się do wykonywania codziennych czynności w zastępstwie osoby niepełnosprawnej i pielęgnacji. Innymi słowy, nie jest tak, że odwołująca się jest całkowicie zależna od otoczenia, ale nie jest też tak, że zdolna jest funkcjonować w pełni samodzielnie oraz prawidłowo wypełniać właściwe jej role społeczne. Właśnie dlatego ustawodawca przewidział umiarkowany stopień niepełnosprawności, będący pośrednim między lekkim a znacznym, po to by zapewnić konieczne wsparcie osobom, które potrzebują pomocy, nie zaś wyłączenia w codziennych obowiązkach. Warto podkreślić, że lewy staw barkowy J. C. ma zdolność odwiedzenia o 45 stopni, unoszenia na 90 stopni oraz wyprostowania o 20 stopni, co zostało w opinii biegłych sądowych ortopedy A. K. i neurologii, balneoklimatologii

i medycyny fizykalnej B. M. (k. 33-40). Ruchomość jej stawu barkowego nie ma więc w pełnego zakresu. Niewątpliwie takie ograniczenie powoduje trudności w życiu codziennym, a więc też w pełnieniu ról społecznych w rozumieniu § 29 i § 30 cytowanego rozporządzenia. Odwołująca, jak sama wskazuje w odwołaniu (k. 16), nie jest w stanie samodzielnie się uczesać, powiesić prania lub firan, a także wykonać samodzielnie wszystkich innych prac w gospodarstwie domowym związanych z podnoszeniem obu rąk do góry. Niewątpliwie potrzebuje więc częściowej i okresowej pomocy innych osób. Stąd też Sąd podzielił stanowisko powołanych w sprawie biegłych tym bardziej, że biegli opiniujący w niniejszej sprawie to wysokiej klasy fachowcy o wieloletnim doświadczeniu zawodowym, także klinicznym, wieloletnim doświadczeniu orzecznictwem i specjalnościami odpowiednich do schorzenia odwołującej się znajdującego potwierdzenie w złożonej dokumentacji medycznej, nakazywało uznać ich opinię za rzetelną i wiarygodną, a w konsekwencji podzielić zawarte w nich wnioski nie znajdując żadnych podstaw do ich kwestionowania.

W konsekwencji uznając opinie biegłych za miarodajne i wiarygodne, a materiał dowodowy za kompletny, Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia wniosku organu o niedopuszczenie dowodu z opinii biegłych sądowych.

Wobec tak przeprowadzonych ustaleń, na podstawie całości materiału dowodowego, Sąd w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. jak w punkcie pierwszym wyroku.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

(...)